

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Στη δεύτερη δημόσια διαβούλευση του ανωτέρω σχεδίου νόμου σημειώθηκε πολύ μεγάλη συμμετοχή και αντίστοιχα υποβλήθηκε πλήθος παρατηρήσεων και σχολίων. Δεν υπήρξαν ιδιαίτερα σχόλια επί της αρχής του νομοσχεδίου λόγω της φύσης του, ως νομοσχέδιο που συμπληρώνει και ρυθμίζει επιμέρους ζητήματα. Υπήρξε μια γενική κριτική ως προς το ότι με αρκετές από τις διατάξεις που προωθούνται δεν θα αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά ούτε οι δυσχέρειες εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου, αλλά μάλλον αποσπασματικά και σε κάποιες περιπτώσεις άδικα. Τα σύνολο σχεδόν των διατάξεων που αφορούσαν σε οικονομικού τύπου ζητήματα αντιμετωπίστηκαν κατά κύριο λόγο αρνητικά και διατυπώθηκαν αρκετές επιφυλάξεις ως προς τα αποτελέσματα από την εφαρμογή τους για τις λειτουργούσες επενδύσεις καθώς και για αυτές που πρόκειται να λειτουργήσουν στο μέλλον, έστω και αν εν πολλοίς αναγνωρίζεται το πρόβλημα των ελλειμμάτων του ειδικού λογαριασμού και η ανάγκη επιβολής σχετικών μέτρων. Υπήρξαν πολλές προτάσεις για εναλλακτικούς τρόπους επιβολής των μέτρων και για το ποια κριτήρια θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε κάθε περίπτωση. Επίσης, διατυπώθηκαν διάφορες εναλλακτικές προτάσεις για την αντιμετώπιση του ζητήματος της πληθώρας ανενεργών αδειών που προκαλεί διαχειριστικά κόστη, δεσμεύει το δίκτυο και αποτελεί εμπόδιο στην προώθηση των ώριμων αδειοδοτικά και χρηματοδοτικά έργων. Ιδιαίτερα θετικά αντιμετωπίστηκαν οι ρυθμίσεις με τις οποίες θα δίνεται η δυνατότητα σε αυτοπαραγωγούς να συμψηφίζουν την ενέργεια που θα παράγουν και θα καταναλώνουν, θα δρομολογηθεί η επίλυση του ζητήματος της απόδοσης του τέλους από τη λειτουργία μεγάλων έργων Α.Π.Ε. υπέρ τοπικών κοινοτήτων και οικιακών καταναλωτών και θα αποκατασταθούν προβλήματα σχετικά με τη διαμόρφωση της τιμής που πληρώνει ο προμηθευτής για την αγορά ενέργειας που παράγεται από Α.Π.Ε.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ

ΑΡΘΡΟ 1: Άδειες Εγκατάστασης

Σχόλια 8

Τα σχόλια και οι προτάσεις που αφορούν στο άρθρο 1 συνοψίζονται στις εξής προτάσεις:

Να υπάρχει δυνατότητα επανέκδοσης της άδειας εγκατάστασης (απαλοιφή του "άπαξ").

Η κατάργηση της δυνατότητας επανέκδοσης άδειας εγκατάστασης γενικώς, πέραν των σοβαρών νομικών θεμάτων που εγείρει, δρα απαγορευτικά στην ολοκλήρωση αναπτυσσόμενων έργων ΑΠΕ.

Να προβλεφθεί ότι το χρονικό διάστημα της δικαστικής προσφυγής εναντίον κάθε απόφασης που αφορά στην υλοποίηση του έργου, δεν προσμετράται μέχρι να τελεσιδικήσει η υπόθεση, στον υπολογιζόμενο χρόνο έκδοσης της άδειας εγκατάστασης. Επίσης, όπου αναφέρεται η έκφραση «αναστολή με δικαστική απόφαση» να αντικατασταθεί με την έκφραση «δικαστική προσβολή οποιασδήποτε απόφασης...».

Να διευρυνθεί ο χρόνος των δύο (2) μηνών για υποβολή αιτήματος για χορήγηση νέας άδειας εγκατάστασης συνοδευόμενο από την τροποποιημένη άδεια παραγωγής, τεκμηριωμένη πρόταση ολοκλήρωσης και σχετικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

Να προστεθεί η έννοια της εξαίρεσης χρόνου σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 366/2008 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους λόγω: α) Ανάγκης τροποποίησης των

υφιστάμενων μελετών β) καθυστερήσεων του διαχειριστή του δικτύου γ) καθυστέρησης ένταξης ή μη στον αναπτυξιακό νόμο.

Να ισχύει η άδεια εγκατάστασης αρχικά για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ήτοι τρία (3) τουλάχιστον έτη, ειδικά τώρα που οι δυσκολίες χρηματοδότησης των έργων είναι πολύ μεγάλες, και εν συνεχεία να δύναται να παραταθεί με αίτηση μόνο του δικαιούχου για ένα (1) επιπλέον έτος.

Μετά την παρέλευση δύο (2) ετών από την πρώτη παράταση άδειας της εγκατάστασης και 18 μηνών από τη δεύτερη παράταση, δίνεται η δυνατότητα, σε περίπτωση εκτέλεσης έργου τουλάχιστον 50% του συνόλου της επένδυσης, να μην γίνεται ανάκληση της άδειας παραγωγής και να κινείται η διαδικασία για την έκδοση νέας άδειας εγκατάστασης. Προκύπτει, όμως, ένα μεταβατικό διάστημα όπου το έργο δεν θα έχει άδεια εγκατάστασης μέχρι την έκδοση της νέας. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 39, παρ. 6 του Ν.4062/2012, εάν στο μεταβατικό αυτό διάστημα η οριστική προσφορά σύνδεσης λήξει ή είχε ήδη λήξει και ήταν σε ισχύ όσο ίσχυε η άδεια εγκατάστασης, τότε αυτή θα καταστεί άκυρη, ακυρώνοντας ακολούθως την σύμβαση σύνδεσης καθώς και τη σύμβαση πώλησης. Κρίνεται απαραίτητο να υπάρξει σχετική πρόβλεψη.

Να μην εφαρμοστεί η «διενέργεια διαγωνιστικής διαδικασίας για την υλοποίηση ενός έργου», η οποία δεν συμβάλλει στην ανάπτυξη της αγοράς και δεν οδηγεί εν τέλει σε μικρότερο κόστος για τους καταναλωτές, αλλά να ισχύσει το σύστημα σταθερών εγγυημένων τιμών που σε συνδυασμό με το “μοντέλο του διαδρόμου” έχει εφαρμοστεί με επιτυχία στη Γερμανία.

Να αποσυρθεί η αρνητική διάταξη για την επιβολή προσκόμισης εγγυητικής επιστολής με το αίτημα παράτασης της Άδειας Εγκατάστασης ενός έργου.

Στις περιπτώσεις: α) συγκροτημάτων αιολικών πάρκων συνολικής ισχύος μεγαλύτερης από εκατόν πενήντα (150) MW, β) έργων ΑΠΕ που συνδέονται με το Εθνικό Διασυνδεδεμένο Σύστημα μέσω ειδικού προς τούτο υποθαλάσσιου καλωδίου, θα απαιτείται σίγουρα παράταση της Άδειας Εγκατάστασής τους, λόγω της πολυπλοκότητας, του μεγέθους τους καθώς και του χρόνου παράδοσης του υποθαλάσσιου καλωδίου. Προτείνεται, τρεις (3) μήνες προ της λήξης της Άδειας Εγκατάστασης σε περιπτώσεις που η σύνδεση των σταθμών με το Εθνικό Διασυνδεδεμένο Σύστημα γίνεται μέσω ειδικού προς τούτο υποθαλάσσιου καλωδίου ή άλλου σύνθετου έργου, ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος να υποβάλλει αίτημα προς την ΡΑΕ για την έκδοση της απόφασης που αναφέρεται στην παράγραφο 3 του Άρθρου 1 του παρόντος, περί πρόβλεψης ειδικότερων προϋποθέσεων για την υποβολή και επιστροφή των εγγυητικών επιστολών. Η εν λόγω απόφαση θα εκδίδεται από την ΡΑΕ εντός ενός (1) μηνός από την υποβολή του σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου, αλλιώς δεν θα απαιτείται η προσκόμιση εγγυητικής επιστολής.

Προτείνεται να διευκρινιστεί ότι όταν η παρέλευση του χρονικού διαστήματος ισχύος της άδειας εγκατάστασης, συμπεριλαμβανομένων των παρατάσεων οφείλεται στην ακύρωση πράξεων ή αποφάσεων της διοίκησης με δικαστική απόφαση λόγω παράλειψης της διοίκησης και όχι λόγω υπαιτιότητας του φορέα του σταθμού, η αποκατάσταση του χώρου εγκατάστασης στη μορφή που είχε πριν την έκδοση της άδειας εγκατάστασης, εφόσον ο χώρος εγκατάστασης αφορά δημόσια γη, να αποτελεί υποχρέωση της Δημόσιας Διοίκησης. Ίσως, στην περίπτωση αυτή η Διοίκηση να πρέπει να αποζημιώνει τον φορέα του σταθμού και για τα έξοδα στα οποία πρόβη και για τις ζημιές που υπέστη λόγω των κακών αποφάσεων της Διοίκησης οι οποίες εν τέλει ακυρώθηκαν με δικαστικές αποφάσεις.

Η διάρκεια της αναστολής ανάπτυξης έργων ΑΠΕ λόγω δικαστικής απόφασης να μην προσμετράται στο χρονικό διάστημα ισχύος της άδειας εγκατάστασης, συμπεριλαμβανομένων των παρατάσεων. Να προστεθεί η διευκρίνιση: «*Η συνεπεία δικαστικής απόφασης αναστολής οποιασδήποτε άδειας απαραίτητης για τη νόμιμη εκτέλεση του έργου, συνιστά γεγονός που έχει ως έννομη συνέπεια την κατά ίσο με το χρόνο της αναστολής χρονικό διάστημα επιμήκυνσης της ισχύος της άδειας εγκατάστασης.*»

Να προστεθεί στη παράταση της ισχύος της άδειας εγκατάστασης για χρονικό διάστημα ίσο με αυτό που απαιτείται για την εκτέλεση του έργου και η περίπτωση των συγκροτημάτων Φωτοβολταϊκών Σταθμών ονομαστικής ισχύος ίσης ή/και άνω των πενήντα (50) MW με υποχρέωση κατασκευής νέου Υποσταθμού (Υ/Σ) σύνδεσης στο Σύστημα.»

Ο επενδυτής, σε περίπτωση δικαστικής αναστολής ή ακύρωσης, να έχει την εναλλακτική δυνατότητα να αποποιηθεί την άδεια εγκατάστασης και να του επιστραφεί αζημίως η εγγυητική επιστολή.

Δεδομένου ότι σε περίπτωση παρέλευσης του χρόνου ισχύος της άδειας εγκατάστασης καταπίπτουν οι εγγυητικές επιστολές που προτείνεται να θεσμοθετηθούν, δεν συντρέχει λόγος να κινείται, επιπλέον, διαδικασία επιβολής κυρώσεων βάσει της απόφασης που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση του ν. 2244/1994.

Να απαλειφθεί ο όρος της εκτέλεσης του 50% του έργου, προκειμένου να μην ανακληθεί η άδεια παραγωγής μετά τη λήξη της άδειας εγκατάστασης. Δηλαδή να μπορούν να εφαρμοστούν οι σχετικές διατάξεις και με το 40% του έργου, όπως θα έχει πιστοποιηθεί κατά τη χορήγηση της δεύτερης παράτασης.

Να τροποποιηθεί η παρ. 4 του άρθρου 39 του Ν. 4062/2012, έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητας έκδοσης τμηματικής άδειας λειτουργίας, με μόνες προϋποθέσεις την υλοποίηση τμήματος του έργου άνω του 50%, και τη λειτουργική του αυτοτέλεια.

ΑΡΘΡΟ 2: Μεγάλοι Υδροηλεκτρικοί Σταθμοί (ΥΗΣ)

Σχόλια: 2

Τα σχόλια που διατυπώθηκαν αφορούσαν στην πρόταση εξαίρεσης και των ΜΥΗΣ από την υποχρέωση προσκόμισης εγγυητικής επιστολής. Προτάθηκε να εξαιρεθούν από την εφαρμογή των ρυθμίσεων περί υποβολής εγγυητικών επιστολών και τελών διατήρησης αδειών παραγωγής και οι σταθμοί αντλησιοταμίευσης, δεδομένων των κοινών χαρακτηριστικών τους με τους ΥΗΣ>15MW.

ΑΡΘΡΟ 3: Μεταφορά θέσης εγκατάστασης

Σχόλια: 13

Μέσω των περισσότερων σχολίων προτείνεται η μεγαλύτερη ευελιξία της δυνατότητας μεταφοράς της θέσης εγκατάστασης των σταθμών. Τα σχόλια και οι προτάσεις που αφορούν στο άρθρο 3 συνοψίζονται στις εξής προτάσεις:

Να μπορεί να μεταβληθεί άπαξ η θέση εγκατάστασης του σταθμού μετά από αίτημα του ενδιαφερόμενου σε περιπτώσεις όπου, μετά την χορήγηση της άδειας παραγωγής ή της Προσφοράς Σύνδεσης μεταβάλλεται το νομικό ή κανονιστικό πλαίσιο χωροθέτησης ή όταν υπάρχουν κωλύματα κατά την διάρκεια της αδειοδοτικής διαδικασίας από γνωμοδότηση δημοσίων υπηρεσιών (π.χ. δασαρχείο, εφορίες Αρχαιοτήτων, ΓΕΕΘΑ κτλ), τοπικών φορέων και αποφάσεις ΣΤΕ.

Να τροποποιηθεί η παρ. 2 ως εξής: «Η νέα θέση εγκατάστασης πρέπει να είναι εντός ζώνης δέκα (10) χιλιομέτρων από τα όρια της περιοχής στην οποία βρισκόταν η αρχική θέση εγκατάστασης και στην οποία, δεν είναι δυνατή πλέον η εγκατάσταση του σταθμού για τους λόγους που αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο 1».

Να υπάρξει επανασχεδιασμός του θέματος της χωροθέτησης γενικότερα – δεν μπορεί να θεωρείται ότι συνεχίζεται κανονικά η διαδικασία αδειοδότησης με μεταφορά της θέσης ενός σταθμού σε ζώνη εντός 5χλμ, χωρίς να απαιτούνται τροποποιήσεις ή και

επανεκδόσεις των αδειών Παραγωγής, ΑΕΠΟ και Εγκατάστασης. Ο σκοπός είναι εκεί που σχεδιάζεται ένα έργο να υπάρχει το συντομότερο η απόφαση ΝΑΙ ή ΟΧΙ από την διοίκηση για την υλοποίησή του και όχι να διαιωνίζεται η κατάσταση με άδειες παραγωγής που στην πραγματικότητα δεν θα έπρεπε ποτέ να βγουν.

Να εξεταστεί το όριο ανάμεσα στα 10 & 15 χλμ. για την μετεγκατάσταση κάποιων έργων, π.χ. μεγάλα σε οικοπεδική έκταση έργα, έργα που απαιτούν ικανοποιητικούς δρόμους πρόσβασης κλπ.

Να εξαιρούνται από την υποχρέωση μετεγκατάστασης Φ/Β σταθμοί για τους οποίους έχουν εξοφληθεί οι όροι σύνδεσης και έχει υπογραφεί η σύμβαση μεταξύ ΔΕΗ και παραγωγού. Επίσης να εξαιρούνται οι περιπτώσεις στις οποίες η ΔΕΗ έχει ολοκληρώσει τις εργασίες της, ως προς τους όρους σύνδεσης και έχει υπογραφεί σύμβαση προμήθειας με τον ανάδοχο του έργου για τον εξοπλισμό του φωτοβολταϊκού σταθμού. Τέλος να εξαιρούνται τα κάτω των 100 KW Φ/Β πάρκα καθώς αυτά δεν προκαλούν περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Τονίσθηκε ότι η ουσιαστική απαγόρευση της μεταβολής της θέσης εγκατάστασης για άλλους λόγους πέραν της αλλαγής του πλαισίου χωροθέτησης, δημιουργεί πολλά παράπλευρα προβλήματα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι αφαιρείται η δυνατότητα τροποποιήσεων με σκοπό τη βελτιστοποίηση του σχεδιασμού, την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, την αντιμετώπιση προβλημάτων που εμφανίζονται κατά την φάση των μελετών εφαρμογής ή της κατασκευής. Τέλος, αφαιρείται η δυνατότητα για εύλογη συζήτηση και διαπραγμάτευση με την τοπική κοινωνία προκειμένου να διασφαλιστούν αμοιβαία ικανοποιητικές συνθήκες καλής γειτονίας.

Να αποσυρθεί το συγκεκριμένο άρθρο του υπό διαβούλευση νομοσχεδίου γιατί σχολιάσθηκε ως: «άκρως φωτογραφικό». Τονίσθηκε ότι το ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχει ήδη ψηφιστεί και βρίσκεται σε ισχύ από τα τέλη του 2008 (ΦΕΚ Β' 2464 /03.12.2008), οπότε δεν αναμένονται αλλαγές στο νομικό ή κανονιστικό πλαίσιο χωροθέτησης.

Να παρέχεται η δυνατότητα μεταφοράς της θέσης εγκατάστασης σταθμού που είχε αρχικά προβλεφθεί και παραχωρηθεί από το Ελληνικό Δημόσιο, σε νέα θέση υπό τους όρους όμως της παραγράφου 2, μετά από αίτημα του ενδιαφερομένου, στην περίπτωση που αναγκασθεί ο ενδιαφερόμενος να αποδώσει τη χρήση του ακινήτου, στο οποίο είναι εγκαταστημένος ο σταθμός, σε εκτέλεση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης αναφορικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Ο νόμος να έχει και αναδρομική ισχύ, οπότε να εφαρμόζεται και σε άδειες που εκδόθηκαν πριν την εφαρμογή του νόμου αυτού.

ΑΡΘΡΟ 4: Όροι και προϋποθέσεις εγκατάστασης μικρών Ανεμογεννητριών

Σχόλια: 6

Τα σχόλια εκφράζουν τον προβληματισμό της επανάληψης του «φαινομένου των φωτοβολταϊκών» και προτείνουν μείωση της αποζημίωσης της kWh. Επίσης, εκφράζεται η ανησυχία της μη αξιολόγησης των αιτήσεων για άδεια παραγωγής από το Διαχειριστή λόγω αυξημένης ζήτησης γι' αυτό προτείνεται να υπάρξουν σαφείς όροι αδειοδότησης και τιμολόγησης. Πιο συγκεκριμένα (συνοπτικά) σχόλια και προτάσεις επί του άρθρου παρατίθενται παρακάτω:

Προτείνεται να συμπεριληφθούν διατάξεις για τις μικρές ανεμογεννήτριες σε μη διασυνδεδεμένα νησιά

Προτείνεται να μειωθεί η αποζημίωση της kWh κατά 0,05€/kWh

Προτείνεται να αυξηθεί ο αριθμός των αιτημάτων για προσφορά σύνδεση ανά φυσικό πρόσωπο

Εκφράζεται προβληματισμός για την αξιολόγηση των υφιστάμενων αλλά και των νέων αιτήσεων από το Διαχειριστή

Προτείνεται να μην επιτρέπονται εντός του αστικού ιστού και επί των κτιρίων λόγω κραδασμών, οπτικής όχλησης και φόβοι πρόκλησης σωματικών βλαβών από την αποκόλληση περυγίου

Εκφράζεται προβληματισμός για το χρόνο έκδοσης της σχετικής Υπουργικής Απόφασης

Προτείνεται η απόσυρση των παραγράφων 1 και 2

ΑΡΘΡΟ 5: Επιμερισμός Ειδικού Τέλους στους οικιακούς καταναλωτές περιοχών όπου εγκαθίστανται έργα Α.Π.Ε.

Σχόλια: 6

Τα σχόλια και οι προτάσεις επί του άρθρου αφορούν κατά κύριο λόγο στην επίσπευση της διαδικασίας απόδοσης του ειδικού τέλους αλλά και στην αύξηση του ποσοστού που αποδίδεται σε δήμους και οικιακούς καταναλωτές (προτείνεται ένα μικρό μέρος να αποδίδεται και σε σκοπούς κοινωνικής αλληλεγγύης) ιδίως μάλιστα αν έχει γίνει απόσβεση της αρχικής επένδυσης. Επίσης προτείνεται να γίνει αναφορά στα ήδη παρακρατηθέντα ποσά ώστε να διασφαλιστεί η απόδοσή τους. Τέλος προτείνεται να θεσπιστεί αντίστοιχο αντισταθμιστικό όφελος και για όλους τους φωτοβολταϊκούς σταθμούς (δηλαδή και για τους εξαιρούμενους από τη διαδικασία χορήγησης άδειας παραγωγής).

ΑΡΘΡΟ 6 παρ. 2: Προσθήκη διατάξεων στο ν. 3468/2006

Σχόλια: 10

(Τα σχόλια αφορούν στην παράγραφο 2 δεδομένου ότι η παράγραφος 1 δεν είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση).

Γενικώς η ρύθμιση της παραγράφου 2 τυγχάνει θετικών σχολίων και ευρείας αποδοχής. Στα περισσότερα σχόλια προτείνεται ο συμψηφισμός της ενέργειας να γίνεται σε ετήσια βάση (ιδίως για τα έργα χαμηλής τάσης) και όχι ανά κύκλο καταμέτρησης για να μπορούν να επωφεληθούν αυτού και μικρότερης κλίμακας αυτοπαραγωγοί και το τυχόν πλεόνασμα να μεταφέρεται στον επόμενο κύκλο καταμέτρησης μέχρι συμπληρώσεως του έτους. Επίσης, προτείνεται να διευκρινίζεται ότι ο συμψηφισμός δεν αφορά σε real time παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας αλλά σε κύκλους καταμέτρησης, ενώ προτείνεται η ισχύς από αυτοπαραγωγούς να μην προσμετράται στην κάλυψη των στόχων παραγωγής ενέργειας από Α.Π.Ε., δεδομένου ότι στην ουσία πρόκειται για εξοικονόμηση και όχι παραγωγή ενέργειας και δεν επιβαρύνεται ο ειδικός λογαριασμός. Επίσης, προτείνεται επέκταση του μέτρου σε ηλιοθερμικά συστήματα, βιομάζα και fuel cells αλλά και ο συνδυασμός του με άλλα μέτρα χρηματοδότησης τέτοιων μονάδων (π.χ. από ΕΣΠΑ) που θα τα καθιστά βιώσιμα. Επιπρόσθετα, ζητείται η Υπουργική Απόφαση που θα εκδοθεί να παρέχει ευελιξία εφαρμογής του μέτρου, να υπάρχει διευκρίνιση ως προς τη δυνατότητα και φυσικών προσώπων να επωφελούνται της διάταξης για κατοικίες, κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις που συνδέονται στο δίκτυο, ενώ υπάρχει και πρόταση για αποζημίωση για το πλεόνασμα της ενέργειας που εγχέεται στο δίκτυο σε ένα ποσοστό της ΟΤΣ.

ΑΡΘΡΟ 7: Ρύθμιση θεμάτων τιμών αποζημίωσης ενέργειας από σταθμούς Α.Π.Ε.

Σχόλια: 24

Το συγκεκριμένο άρθρο συγκέντρωσε πληθώρα σχολίων τα οποία ήταν κατά κύριο λόγο επικριτικά ως προς το περιεχόμενο του. Στο σύνολο των σχολίων εκφράζεται προβληματισμός τόσο λόγω της μείωσης της αξιοπιστίας του θεσμικού πλαισίου όσο και

λόγω των δυσχερειών που θα προκαλέσει στον οικονομικό σχεδιασμό των επενδύσεων. Μια τέτοια διάταξη κρίνεται ότι δεν συμβάλλει στη διατήρηση της βιωσιμότητας των επενδύσεων, εφόσον η τιμή πώλησης του παραγόμενου ρεύματος θα μπορεί να μεταβάλλεται μέχρι τη σύμβαση σύνδεσης. Έτσι, δυσχεραίνεται η εξεύρεση χρηματοδοτικών πόρων, εφόσον η βιωσιμότητα της επένδυσης θα είναι αμφίβολη. Επιπλέον, τονίζεται ότι πλήττονται ιδίως τα έργα που αφορούν μονάδες βιοαερίου τα οποία έχουν μεγάλο αρχικό κόστος επένδυσης και χρονοβόρα διαδικασία υλοποίησης που εξαρτάται από την τεχνολογία και το είδος της πρώτης ύλης. Συνοψίζοντας, στα σχόλια αναφέρεται ότι η διάταξη θα οδηγήσει σε αποθάρρυνση επενδυτικής δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα σχόλια (συνοπτικά):

Προτείνεται να αποσυρθεί η παράγραφος, διότι στην ουσία καταργεί το σταθερό σύστημα τιμολόγησης και να ληφθούν υπόψη οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του ελλείμματος που κατατέθηκαν από τη ΡΑΕ και τον ΕΣΥΑΠΕ¹.

Κρίνεται ότι η εφαρμογή της διάταξης θα προκαλέσει αδυναμία σύνταξης επιχειρηματικού σχεδίου χωρίς την παράμετρο της τιμής αποζημίωσης της ηλεκτρικής ενέργειας.

Κρίνεται ότι η εφαρμογή της διάταξης θα προκαλέσει αδυναμία πρόβλεψης κατασκευής έργου που αφορά μονάδες βιοαερίου εφόσον ο χρόνος κατασκευής διαφέρει ανάλογα με το είδος του καυσίμου. Πρόταση εξαίρεσης των μονάδων βιοαερίου από τις διατάξεις του άρθρου, οι οποίες έχουν μεγαλύτερο επιχειρηματικό ρίσκο λόγω της ιδιαιτερότητας της πρώτης ύλης.

Προτείνεται να διατυπώνεται με σαφήνεια ότι οι διατάξεις του άρθρου δεν αφορούν τα έργα που βρίσκονται σε λειτουργία. Προτείνεται η ακόλουθη διατύπωση: «Για σταθμούς για τους οποίους δεν έχει συναφθεί σύμβαση πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κлиматικής Αλλαγής, που εκδίδεται μετά από γνώμη της ΡΑΕ, μπορεί να μεταβάλλονται και να εξειδικεύονται τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα και ιδίως όσον αφορά στις τιμές και την κατηγοριοποίηση ανά τεχνολογία ΑΠΕ και ισχύ καθώς και να καθορίζεται ο συντελεστής ρήτρας φυσικού αερίου (ΣΡ) της παρούσης. Για τη μεταβολή και εξειδίκευση αυτή λαμβάνονται κυρίως υπόψη η διείσδυση των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας, ο βαθμός επίτευξης των εθνικών στόχων διείσδυσης των ΑΠΕ, το κόστος προμήθειας και εγκατάστασης του εξοπλισμού. Για τους ανωτέρω σταθμούς, η σύμβαση πώλησης συνομολογείται με την τιμή αναφοράς που αναγράφεται στον ανωτέρω πίνακα και αντιστοιχεί στην τιμή που κάθε φορά θα ισχύει κατά την ημερομηνία έναρξης της δοκιμαστικής λειτουργίας ή, αν δεν προβλέπεται περίοδος δοκιμαστικής λειτουργίας, κατά την ημερομηνία της ενεργοποίησης της σύνδεσης του σταθμού.».

Προτείνεται να υπάρχει χρονικός περιορισμός στην έκδοση των Υπουργικών Αποφάσεων οι οποίες να συνδέονται με το χρόνο υλοποίησης του έργου και της αδειοδοτικής διαδικασίας ώστε να υπάρχει η δυνατότητα τροποποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου. Προτείνεται το διάστημα των 6 μηνών από τη δημοσίευση της Απόφασης.

Προτείνεται να ορίζεται στο Νόμο η δυνατότητα επιλογής κατά την υπογραφή της σύμβασης αγοραπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας και ισχύος (PPA) για αναπροσαρμογή της τιμολόγησης ενέργειας και ισχύος των Υβριδικών Σταθμών ΑΠΕ (ΥΒΣ) στα Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά (ΜΔΝ) κατά τον τρόπο που προτείνεται να αναπροσαρμόζεται και για υπόλοιπες μορφές ΑΠΕ, δηλ. αύξηση κατ' έτος των αναγραφόμενων τιμών στην Άδεια Παραγωγής του ΥΒΣ σε ποσοστό 50% επί του δείκτη τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους εφόσον:

α) ο δείκτης τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους είναι άνω του 1,5%.

¹ <http://www.energyexpress.gr/news/Koyrema-stis-tarifes-kai-anastolh-syndeshs-fwto-boltaikwn-proteinei-epishma-o-E-SHAP-E>.

β) η τιμή πώλησης δεν υπερβαίνει την τιμή της περίπτωσης στ' του πίνακα της παραγράφου 1 του άρθρου 13 του Νόμου 3468/06

Προτείνεται η σύμβαση πώλησης για ΥΒΣ σε ΜΔΝ να συνομολογείται με τις τιμές αγοραπωλησίας ενέργειας και ισχύος που κάθε φορά θα ισχύουν για το αντίστοιχο ΜΔΝ είτε όπως αναγράφονται στην οικεία άδεια παραγωγής, είτε μετά από εισήγηση της ΡΑΕ κατά την ημερομηνία υπογραφής της σχετικής σύμβασης πώλησης.

Προτείνεται να αναπροσαρμόζονται οι τιμές αγοραπωλησίας ενέργειας και ισχύος του ΥΒΣ σε ΜΔΝ για τα δώδεκα (12) πρώτα έτη λειτουργίας του ΥΒΣ με αύξηση κατ' έτος σε ποσοστό 50% επί του δείκτη τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους εφόσον ο δείκτης τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους είναι άνω του 1,5%.

Προτείνεται η επέκταση διάρκειας ισχύος της σύμβασης αγοραπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας (ΣΑΗΕ) για τους ΥΒΣ σε 25 χρόνια όπως ισχύει και για τους ηλιοθερμικούς σταθμούς.

Προτείνεται οι επενδύσεις σε Υβριδικούς Σταθμούς Α.Π.Ε. εγγυημένης ισχύος μικρότερης 15MW στο Μη Διασυνδεδεμένο Σύστημα (ΜΔΣ) να έχουν την εναλλακτική επιλογή της τιμολόγησης, όπως όλες οι λοιπές ΑΠΕ (πλην φωτοβολταϊκών και ηλιοθερμικών), με προσαύξηση κατά 20% της τιμολόγησης που αφορά στην ενέργεια από τις ελεγχόμενες μονάδες παραγωγής κατά το μέρος που η ενέργεια αυτή προέρχεται από ΑΠΕ. Προτείνεται: «Η παραγόμενη ενέργεια από σταθμούς Α.Π.Ε. πλην φωτοβολταϊκών και ηλιοθερμικών σταθμών, εφόσον οι επενδύσεις υλοποιούνται χωρίς τη χρήση δημόσιας επιχορήγησης, τιμολογείται με βάση της τιμές του ανωτέρω πίνακα τιμολόγησης, προσαυξημένες κατά ποσοστό 20% για τις περιπτώσεις (α), (δ), (ζ), (η), (ιζ), και για υβριδικούς σταθμούς στο Μη Διασυνδεδεμένο Σύστημα εγγυημένης ισχύος μικρότερης των 15MW η τιμολόγηση που αφορά στην ενέργεια από τις ελεγχόμενες μονάδες παραγωγής κατά το μέρος που η ενέργεια αυτή προέρχεται από ΑΠΕ, καθώς και κατά ποσοστό 15% για της περιπτώσεις (θ) έως (ιε). Για την περίπτωση (ιστ), η προσαύξηση κατά 15% εφαρμόζεται μόνο στο σταθερό σκέλος της τιμολόγησης, και υλοποιείται χωρίς επιχορήγηση από οποιοδήποτε εθνικό, ευρωπαϊκό ή διεθνές πρόγραμμα ή αναπτυξιακό νόμο, για την κάλυψη τμήματος της σχετικής δαπάνης ούτε υπόκειται σε φοροαπαλλαγή οποιασδήποτε μορφής περιλαμβανομένου και του αφορολόγητου αποθεματικού.»

ΑΡΘΡΟ 8: Έργα υποδομής σε γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας

Σχόλια: 10

Τα σχόλια και οι προτάσεις που αφορούν στο συγκεκριμένο άρθρο συνοψίζονται στα εξής:

Τονίστηκε ότι είναι λάθος να εγκαθίστανται Φ/Β συστήματα σε οποιαδήποτε καλλιεργήσιμη γη, είτε υψηλής είτε χαμηλής παραγωγικότητας. Η διάρκεια ζωής των Φ/Β είναι 20-25 χρόνια, ενώ το έδαφος που καλλιεργείται έχει δημιουργηθεί ως αποτέλεσμα χιλιάδων χρόνων γεωλογικών διεργασιών και είναι πολύτιμο για τη διατροφική επάρκεια στη χώρα και στον πλανήτη. Στα χωράφια, όπου τοποθετήθηκαν Φ/Β συστήματα, το καλλιεργήσιμο έδαφος έχει ήδη καταστραφεί, είτε λόγω εκσκαφών, είτε λόγω χαλικοστρώσεων, είτε λόγω τσιμενταρίσματος και κατά συνέπεια οι εκτάσεις από γεωργικές έχουν μεταβληθεί ανεπιστρεπτί σε βιομηχανικές. Σημειώνεται ότι σίγουρα υπάρχουν πάρα πολλοί άγονοι χώροι, στα όρια των καλλιεργήσιμων εκτάσεων, οι οποίοι θα μπορούσαν να διατεθούν στους αγρότες ή άλλους ενδιαφερόμενους για την τοποθέτηση Φ/Β. Για τις περιπτώσεις που έχει ήδη δοθεί άδεια εγκατάστασης σε γαίες οι οποίες αποτελούν κατά τεκμήριο τις βέλτιστες για παραγωγή τροφίμων και άλλων αγροτικών προϊόντων με δυναμικό υψηλότερης παραγωγής, το κράτος σεβόμενο τις αρχές της συνέχειας και συνέπειας, θα

μπορούσε ίσως να προωθήσει την αλλαγή θέσης των εγκαταστάσεων που δεν έχουν ολοκληρωθεί με κάποια κίνητρα.

Επισημάνθηκε η πρόκληση άνισης μεταχείρισης μεταξύ των επενδυτών φ/β, οι οποίοι ενώ έχουν υπαχθεί στο ίδιο νομικό καθεστώς του Ν. 3851/2010 σχετικά με την δυνατότητα εγκατάστασης φ/β σε αγροτική ΓΥΠ, διαφοροποιούνται ως προς τη δυνατότητα συνέχισης της αδειοδότησης με μοναδικό αυθαίρετο κριτήριο το χρονικό σημείο υποβολής αιτήματος για χορήγηση προσφοράς όρων σύνδεσης και παράλληλα προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου ως εξής: Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 21 του ν. 4015/2011 (Α' 210) όπως έχει προστεθεί με την παράγραφο 8 του άρθρου 39 του ν. 4062/2012 (Α' 70) αντικαθίσταται ως εξής: «2. Από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου και όσον αφορά στην περίπτωση α' της παραγράφου 6 του άρθρου 56 του ν.2637/1998 όπως ισχύει, εξαιρούνται α) φωτοβολταϊκοί σταθμοί, για τους οποίους έχουν χορηγηθεί άδειες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, β) σταθμοί λοιπών τεχνολογιών Α.Π.Ε. και γ) έργα δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, κατασκευής υποσταθμών και εν γένει κάθε κατασκευής που αφορά την υποδομή του ηλεκτρικού συστήματος.»

Άλλη πρόταση για το εδάφιο α της παραγράφου 2 είναι να διαμορφωθεί ως εξής: «α) φωτοβολταϊκοί σταθμοί, για τους οποίους έχουν υποβληθεί ή θα υποβληθούν αιτήματα για την χορήγηση Προσφοράς Σύνδεσης μετά τις 04.06.2010.....»

Τονίστηκε ότι από την προτεινόμενη διαμόρφωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 21 του Ν. 4015/2011 (Α' 210) δεν γίνεται κατανοητός ο λόγος αποκλεισμού από την εξαίρεση φωτοβολταϊκών σταθμών για τους οποίους είχαν υποβληθεί αιτήματα για χορήγηση Προσφοράς Σύνδεσης πριν την 04.06.2010.

Η ρύθμιση δεν κατορθώνει να επιλύσει τα θέματα ασυμβατότητας ως προς τον χαρακτήρα των απαιτούμενων εκτάσεων (αρδευόμενες εκτάσεις, ζώνες αναδασμού). Επομένως, η υπό διαβούλευση παράγραφος, αν και ορθώς διατηρείται και τροποποιείται όσον αφορά στα δίκτυα υποδομής, δεν ξεκαθαρίζει το τοπίο όσον αφορά την άνευ λοιπών κριτηρίων χωροταξική συμβατότητα εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ σε γη υψηλής παραγωγικότητας (παρ. II κριτήριο ΣΤ' ΕΠΧΣ για ΑΠΕ), καθώς κατά κανόνα αυτή χαρακτηρίζεται και ως αρδευόμενη έκταση. Επιπροσθέτως, οι ζώνες αναδασμού χαρακτηρίζονται στην πλειονότητα τους ως γη υψηλής παραγωγικότητας. Τονίζεται ότι η εγκατάσταση αιολικών σταθμών σε γη υψηλής παραγωγικότητας δεν αποτελεί εμπόδιο στην συνέχιση της αγροτικής δραστηριότητας στην υπό εγκατάσταση αγροτική έκταση, αφού η επιφάνεια που καταλαμβάνει η βάση της ανεμογεννήτριας είναι αμελητέα και οι όποιες απαιτούμενες επεμβάσεις προκύπτουν κατά την φάση κατασκευής, μπορούν να αποκατασταθούν πλήρως μετά το πέρας των εργασιών. Η εγκατάσταση αιολικών σταθμών σε τέτοιου είδους εκτάσεις αποτελεί πρακτική η οποία ακολουθείται διεθνώς και δεν ακυρώνει το σκεπτικό του ΕΠΧΣ για την αιιφορική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.

ΑΡΘΡΟ 9 Σύνθεση και συγκρότηση επιτροπής καθορισμού λατομικών περιοχών

Σχόλια: 2

Το πρώτο σχόλιο αφορούσε σε πρόταση διόρθωσης παροράματος, η οποία υιοθετήθηκε. Το άλλο αφορούσε σε πρόταση προσθήκης παραγράφου.

ΑΡΘΡΟ 11: Τροποποίηση του άρθρου 3 του ν. 1428/1984

Σχόλια: 3.

Το πρώτο σχόλιο πρότεινε αναδιατυπώσεις και εξειδικεύσεις. Το δεύτερο αφορούσε σε πρόταση επέκτασης του πεδίου εφαρμογής της διάταξης. Το τρίτο αρνείτο συλλήβδην τη διάταξη.

ΑΡΘΡΟ 12: Ρύθμιση μεταλλευτικών και λατομικών θεμάτων

Σχόλια: 0

ΑΡΘΡΟ 13: Ρύθμιση θεμάτων Ναξίας Σμύριδας

Σχόλια: 4

Όλα τα σχόλια ελήφθησαν υπ' όψιν για τη διαμόρφωση της τελικής διάταξης

ΑΡΘΡΟ 14

Σχόλια: 3

Όλα τα σχόλια αφορούσαν στην απαλλαγή φωτοβολταϊκών σταθμών από το τέλος ΕΡΤ.

ΑΡΘΡΟ 15: Άδειες για έργα κατασκευής και συντήρησης υποδομών φυσικού αερίου

Σχόλια: 3

Τα δύο σχόλια ζητούσαν την επέκταση της ρύθμισης σε δίκτυα τηλεθέρμανσης ενώ το τρίτο καλύπτεται από την διατύπωση της διάταξης

ΑΡΘΡΟ 16

Σχόλια: 0

ΑΡΘΡΟ 17: Τροποποιήσεις διατάξεων του ν. 4001/2011

Οι διατάξεις του άρθρου 17 δεν τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση

ΑΡΘΡΟ 18: Θέματα Προσωπικού

Σχόλιο: 1

Ζητήθηκε η άνευ περιορισμών δυνατότητα μεταφοράς προσωπικού μεταξύ των εταιρειών του ομίλου ΔΕΗ για τρία ακόμη έτη.

ΑΡΘΡΟ 20: Τελικές και μεταβατικές διατάξεις

ΑΡΘΡΟ 21: Καταργούμενες διατάξεις

Σχόλια: 18

Το μεγαλύτερο μέρος των σχολίων σχετίζεται με αντιδράσεις στην κατάργηση της αναπροσαρμογής στις εγγυημένες τιμές πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και στην παράγραφο 11 που αφορά στην κατάργηση της υποπαράγραφου 3 της παραγράφου 1.2 του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012, κατά το μέρος που αφορά φωτοβολταϊκούς σταθμούς για τους οποίους δεν έχει γίνει έναρξη δοκιμαστικής λειτουργίας ή ενεργοποίηση της σύνδεσής τους.

Προτείνεται να μην καταργηθεί η ετήσια αναπροσαρμογή στις εγγυημένες τιμές. Είναι αδιανόητο να μην υπάρχει αύξηση της τιμής πώλησης καθ' όλη την διάρκεια λειτουργίας του έργου δεδομένου ότι τα λειτουργικά έξοδα των σταθμών, όπως προβλέπεται στις σχετικές συμβάσεις, αναπροσαρμόζονται ετησίως με βάση τον δείκτη τιμών καταναλωτή.

Προτείνεται να γίνεται αναπροσαρμογή των τιμών μόνο σε περίπτωση που ο δείκτης τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους είναι μεγαλύτερος του 1,5%. Σε αντίθετη περίπτωση

που ο ΔΤΚ είναι μικρότερος του 1,5%, οι τιμές να μην αναπροσαρμόζονται για το συγκεκριμένο έτος.

Θα πρέπει να καταργηθεί η δυνατότητα προσαύξησης 20% στην τιμή πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας για σταθμούς ΑΠΕ, για παράδειγμα ισχύος άνω των 40MW.

Η παράγραφος 11 του εν λόγω άρθρου προτείνεται να απαλειφθεί από το σχέδιο. Η υποπαράγραφος 3β του άρθρου πρώτου της παραγράφου 1.2 του Ν.4093/2012 πρέπει να παραμείνει σε ισχύ ή κατ' ελάχιστον να ισχύει για έργα τα οποία έχουν υπογράψει συμβάσεις προμήθειας εξοπλισμού. Συνιστά απροκάλυπτη διακριτική μεταχείριση εις βάρος των έργων της υποπαραγράφου 3β, καθώς η εν λόγω διάταξη καταργεί την προθεσμία του Νοεμβρίου 2013 λίγους μήνες πριν από την εκπνοή της, εν αντιθέσει με τα έργα της υποπαραγράφου 3α, για τα οποία η τεθείσα με το με το Ν. 4093/2012 προθεσμία ίσχυσε κανονικά μέχρι και την προβλεπόμενη εκπνοή της (Μάρτιος 2013).

Προτείνεται ειδικότερα για περιοχές «κορεσμένων» δικτύων να δίδεται η δυνατότητα για έκδοση Οριστικών Προσφορών Σύνδεσης σε νέους δικαιούχους που κατέχουν ΑΕΠΟ και για αιολικούς σταθμούς συνολικής ισχύος +25% (overbooking) επιπροσθέτως της συνολικής ισχύος του ορισθέντος από την ΡΑΕ και τον ΑΔΜΗΕ «ορίου ασφαλούς απορρόφησης ισχύος». Η διάταξη αυτή θα αφορά μόνο τους αιολικούς παραγωγούς.

Το κόστος λειτουργίας Φ/Β σταθμών αναπροσαρμόζεται με τον πληθωρισμό (ακόμα και τα ενοίκια της γης). Είναι άδικο να καταργείται έστω και η μερική αναπροσαρμογή της ταρίφας.

Προτείνεται να καταργηθούν οι παράγραφοι 10, 12, 13, 15. Επίσης, να καταργηθεί και η εξαίρεση από την έκτακτη εισφορά του Ν.4093/12 των μονάδων ΣΗΘΥΑ που ασχολούνται με την παραγωγή αγροτικών προϊόντων που θεσπίστηκε με το άρθρο 27 του Ν.4123/2013.

Προτείνεται να διαγραφεί όλη η παράγραφος 9.

Ανεξάρτητα από τις προτεινόμενες διατάξεις του υπό διαβούλευση νομοσχεδίου, στο πλαίσιο των προτάσεων που κατατέθηκαν κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης, προτάθηκαν επιπλέον τα ακόλουθα:

Να μην υπάρχει διαφορετική μεταχείριση στα έργα που αναπτύσσονται στα μη διασυνδεδεμένα νησιά σε σχέση με αυτά που αναπτύσσονται σε περιοχές με κορεσμένο δίκτυο. Η προσαύξηση σε ποσοστό έως και 25% της ήδη αυξημένης τιμής πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγονται από σταθμούς ΑΠΕ που συνδέονται στο Σύστημα μέσω νέας υποθαλάσσιας διασύνδεσης που ισχύει για τα Μη Διασυνδεδεμένα νησιά να ισχύσει και για Διασυνδεδεμένα με κορεσμένο Δίκτυο νησιά.

Δεν υπάρχει πρόβλεψη πως θα επιλυθεί άμεσα η μεγάλη καθυστέρηση που παρατηρείται στις πληρωμές του ΛΑΓΗΕ

Να μην προκαταβάλλεται ο ΦΠΑ δεδομένων των καθυστερήσεων των πληρωμών του ΛΑΓΗΕ (αποδίδεται ΦΠΑ για έσοδα που δεν έχουν εισπραχθεί)!

Να προβλεφθεί η δυνατότητα εγκατάστασης φ/β ειδικού προγράμματος και σε ελεύθερα οικόπεδα κατοικιών, εφαρμογή του προγράμματος σε όλα τα δημόσια κοινωφελή κτίρια της χώρας με τιμή 0.35 ευρώ με κάλυψη του ελλείμματος από παρακράτηση εσόδων μεγάλων αιολικών και φ/β που έχουν επιδοτηθεί για την εγκατάστασή τους και έχουν απαλλαγεί από ΦΠΑ εξοπλισμού.